

ELS TRACTORS, L'ESQUIROL I EN SALVA

Abans no arribaren els tractors als nostres camps, haguérem de veure durant molt de temps la figura del cavall o de la parella de cavalls tirant d'una arada, menada pel pagès que tenia la mà enganxada a l'esteva mentre a la de l'esquerra hi tenia el rastell.

Fins i tot quan ja es coneixia el tractor, tardà molt de temps a desaparèixer el bestiar dels camps, ja que no tothom estava en disposició d'adquirir un tractor.

Anant a l'arrel de la qüestió tenim coneixement de quan es va provar el primer tractor a les nostres contrades.

El dia 23 de Juny del 1920, en el camp de la casa Camps, tingueren lloc les primeres proves d'un tractor a gasolina de 18 H.P. per a llaurar.

Els pagesos de tota la rodalia s'aplegaren al voltant de la propietat com si d'un partit de futbol de poble es tractés.

Les tartanes dels masovers i propietaris feren acte de presència en gran nombre. L'expectació era gran. La casa concessionària Cros fou representada pel Sr. Canals i la casa fabricant, pel Sr. Callicó, tots els quals donaren tota mena d'explicacions als presents.

Els resultats obtinguts foren satisfactoris, començant poc temps després a veure's, encara que amb compta-gotes, els primers tractors, causant l'admiració i l'enveja de tots els qui els veien treballar, comparant la feina que aquells feien amb la de les parelles de cavalls.

A l'acte que ressenyem hi assistí un testimoni d'excepció, expressament invitat pels directius de les cases comercials esmentades.

Ens referim al fotògraf escalenc **Josep Esquirol** que hi va anar amb la seva moto i la seva màquina de fotografiar per a testimoniar, a les generacions venideres, les demostracions d'aquelles màquines que començaven a revolucionar l'agricultura.

Un dels propietaris, ben conegut dels escalencs, que primer adquirí un tractor amb tres arades fou en **Cecili Granada** que el comprà expressament per a millorar la seva propietat anomenada «**la Devesa**», veïna amb el nostre Terme Municipal pel costat de San Martí d'Empúries, convertint en terra de cultiu moltes closes.

I ja que dèiem que l'**Esquirol** hi va anar en moto, bo serà que signifiquem que el nostre fotògraf fou el primer que en tingué a L'Escaló. Era marca Indian i de color vermell.

Era objecte de l'admiració de tothom però tenia un gros defecte. A l'hora d'engegar-la, no hi havia maneres de posar-la en marxa. Tant era així que cada vegada que la volia engegar, havia de pujar a peu des de casa seva –carrer Enric Serra 7– fins davant de l'església, si volia anar direcció a Viladamat, o fins a mig carrer de Gràcia si volia anar cap a Belcaire..

Aleshores començava la carrera motorista de l'**Esquirol**.

Amb un guardapols de principis de segle, una gorra que deixava caure la visera sobre el seu clatell, amb guants de pell i unes grosses ulleres de tractorista de màquina de batre d'abans, que li transformaven el rostre ja de per si no massa afavorit, l'**Esquirol** empenia la gran aventura de posar en marxa la seva moto, deixant-se anar carrer avall fins sentir els primers espetecs del motor.

Es pot dir que el nostre protagonista no tenia la moto per luxe, sinó per necessitats del seu treball. Precisament, aquells dies, acabava d'obrir una sucursal del seu negoci de fotografia, rellotgeria i joieria a l'**Armentera**. La fama del nostre fotògraf s'anava estenent per tota la comarca.

I parlant de la moto de l'**Esquirol**, potser serà el moment oportú de recordar el que li va passar a en **Salva**.

Diguem primerament que en **Salva** era carnisser i que tenia la botiga oberta on precisament avui dia hi ha –casualitats de la vida– una altra carnisseria, la d'en **Pere Gardella o de Ca l'Agustí**. El fill d'en **Salva** feia de mecànic al taller de Can Sola, al carrer Major, i després Enric Serra.

Un bon dia en **Salva** demanà la moto a l'**Esquirol** per anar fins a Figueres. Aquest, que no tenia mai un no per a ningú, li contesta que ja podia comptar-hi.

Ja tenim a en **Salva** anant a Figueres tot cofoi. –Qualsevol vagi en bicicleta, anava repetint-se ell mateix. Això és una altra cosa–.

I això que la carretera no era ni llisa ni ample com l'actual. Ben segur que tingué els seus problemes per arribar-hi, esquivant clots i pedres que amb molta abundància hi havia a les carreteres comarcals, aquells anys.

Però hi arribà, convertint-se en l'atracció dels figuerencs que es trobaven, a aquella hora, a les terrasses dels cafès de la popular rambla de Figueres.

La gent se'l mirava tot sorpresa, més que per la moto, per les moltes voltes que, sense parar, anava donant per la Rambla.

En **Salva** també se n'adonà que allò no podia continuar més d'aquella manera. Havia de prendre una decisió o altra. No hi havia altra alternatina.

Començà, com pogué, a fregar les voreres amb les rodes, a mirar de tocar a terra amb els peus, fins que ja tenim en **Salva** i la moto per terra, entre les taules i la clientela, enmig d'una trencadissa de vidres, mentre que la gent, esvalotada i sorpresa, anà de seguida a auxiliar-lo i a veure si algú havia pres mal, sobretot el més exposat, el conductor de la moto.

Sortosament, no havia passat d'un espant, tant per a ell com per a la gent contra la qual va anar a investir.

Quan en **Salva** ja estava més tranquil, algú li preguntà:

–**Però perquè donàveu tantes voltes. Perquè no paràveu, bon home, i hauríeu evitat tot aquest aldarull.**

–**És que us seré franc –respongué en Salva–. L'Esquirol de l'Escaló, que és qui m'ha deixat la moto, m'ha ensenyat a engegar-la, però s'ha descuidat de dir-me com es parava. I com veieu, he hagut de fer-ho així, perquè si hagués esperat que se m'acabés la gasolina, encara demà estaria donant voltes.**

Segur que en **Salva**, abans de sortir de Figueres, es va fer explicar bé com es parava la moto, ja que tenim entès que arribà a l'Escaló sense els problemes que tingué a la Rambla de la capital empordanesa, on es constituí per uns moments en el principal protagonista, i tot per culpa del descuit de l'**Esquirol**.